

PARTS:

Apel·lant : Srs. **AFA i ABR**

Procurador : Sra. **CSM**

Advocat : Sra. **GMM**

Apel·lat : **A, SAU**

Procurador : Sra. **EAM**

Advocat : Sra. **VDM**

SENTÈNCIA 015-2021

COMPOSICIÓ DEL TRIBUNAL:

President : Sr. **VINCENT ANIÈRE**

Magistrats: Sr. **CARLES CRUZ MORATONES**

Sra. **ALEXANDRA CORNELLA SOLÀ**

Andorra la Vella, el 29 de gener del 2021.

En nom del Poble Andorrà.-

Reunida la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra ha vist el recurs d'apel·lació a les actuacions més amunt referenciades.

En la tramitació d'aquestes actuacions han estat observades les prescripcions legals, i ha estat ponent el magistrat Sr. **CARLES CRUZ MORATONES**, el qual expressa el parer del Tribunal.

ANTECEDENTS DE FET

Primer.- En data 25.3.20 el Tribunal de Batlles va dictar Sentència amb la següent decisió:

“Primer.- que desestimant íntegrament la demanda principal formulada pels Srs. AFA i ABR contra la societat mercantil andorrana unipersonal per accions “A, S.A.U.” i reeixint de ple la reconvenció, ha de condemnar i condemna solidàriament als primers a pagar a la segona la quantitat de quatre-cents setanta-set mil vuit-cents setanta-cinc euros amb dotze cèntims (477.875,12.- EUROS); incrementada dels interessos i comissions pactats que s’hagin produït a partir de l’1 de gener del 2018 i fins que sigui íntegrament satisfeta; imposant-li tanmateix les costes processals causades de conformitat amb el que preveu el darrer Considerant de la present resolució.

Segon.- *contra aquesta resolució es pot interposar recurs d’apel·lació en el termini de tretze dies, presentant la voluntat d’apel·lar davant la secció del Batlle Ponent. Presentada l’apel·lació, el Batlle Ponent emplaçarà per Providència les parts perquè compareguin davant el Tribunal Superior de Justícia d’Andorra per a formalitzar el recurs en el termini de quinze dies remetent així mateix els autes originals.”*

Segon.- Contra l’esmentada resolució la representació processal dels Srs. AFA i ABR ha interposat recurs d’apel·lació.

En data 25.9.20 la representació processal dels Srs. AFA i ABR ha presentat el seu escrit de conclusions i en virtut dels arguments que s’hi exposen demana que es revoqui la sentència pel que fa al Decideix primer i conseqüentment que s’imposin les costes processals d’ambdues instàncies a la part defenent.

Tercer.- Per escrit de data 12.11.20 la representació processal de A SAU ha aportat el seu escrit de contesta a les conclusions i en mèrits del que hi exposa sol·licita la confirmació de la resolució d'instància i la imposició a la part recurrent de les costes judicials i extrajudicials, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador de la segona instància.

FONAMENTS DE DRET

PRIMER.- En el present procediment, la part agent Srs. AFA i la seva esposa Sra. ABR reclamen front la part defenent A, SAU en demanda en la que sosté una petició de condemna per rescabament de quantitats indegudament compensades i els interessos de demora i comissions de descobert en compte corrent, la declaració de que el contracte de crèdit en compte corrent de data 20.9.10 segueix vigent, així com la indemnització per les pèrdues i menys vàlues dels productes liquidats i els danys morals i les despeses judicials inclosos els honoraris d'advocat i procurador.

La part defenent s'oposa a la demanda i formula demanda reconvençional en reclamació del ròssec pendent derivat de la facilitat creditícia ja esmentada, més costes.

La sentència d'instància desestima íntegrament la demanda principal interposada i estima la demanda reconvençional.

Contra tal decisió s'alça la part agent principal.

SEGON.- Fets provats

Abans d'entrar en l'examen dels greuges que articula la part apel·lant hem de fer un recull dels fets acreditats al llarg del procediment:

- 1) El Sr AFA i la seva esposa Sra. ABR, de nacionalitat andorrana,

tenien un compte obert en B, SA (B) des del 1994 acabat en XXXX;

- 2) En data 20.9.10 el Sr. AFA va subscriure amb B una pòlissa de crèdit en compte corrent amb un límit de 3.050.000€ amb la finalitat d'adquirir accions de l'entitat, vinculada al compte corrent indicat anteriorment. Aquesta pòlissa tenia venciment el 20.9.15. No es preveia cap mena de pròrroga tàcita ni de preavis abans del venciment. En el document contractual ja es feia constar "*VALORS IMMOBILIARIS PIGNORATS núm. De compte ... Import 1.000.000€*";
- 3) En data 1.10.2010 es va concretar en document a part, aquella garantia immobiliària ja esmentada deu dies abans i es deia que el contracte de crèdit amb B aquesta entitat es constituïa en creditora pignoratícia sobre: i) les 1.340 accions ja adquirides pel Sr. AFA fins la cancel·lació del crèdit i les obligacions que el client devia mantenir per preservar aquesta penyora intacta en favor del creditor pignoratici; ii) els havers dipositats a l'entitat bancària fins a UN MILIÓ D'EUROS pignoració que es cancel·larà automàticament quan la disposició del límit inicial del compte de crèdit sigui igual o inferior a DOS MILIONS D'EUROS;
- 4) En el mateix document s'afegien dos compromisos de transcendental rellevància pel cas present: un, "*que les pignoracions constituïdes en aquest acte s'estableixen com a **única i exclusiva garantia** de les obligacions concretes en virtut del contracte de crèdit en compte corrent comptabilitzat sobre el compte ..., inclosos els interessos i comissions, concedit per B d'un import de tres milions cinquanta mil euros*"; dos, que a continuació es feia constar que "*B accepta expressament **la limitació de la responsabilitat universal contemplada al present document de pignoració** així com la limitació de **totes les mencions a obligacions que es trobin recollides en el contracte de crèdit***"

en compte corrent, fent especial referència a les descrites en la clàusula general núm. 9 del referit contracte”;

- 5) En l'esmentada clàusula o condició general número 9 del contracte llegim: “9. **L'acreditat respon davant B de totes les obligacions que contreu en aquest document, amb tots els seus béns presents i futurs...**”;

- 6) En arribar al venciment de 20.9.15 no es va convenir cap pròrroga i l'acreditat Sr. AFA no va reintegrar el saldo resultant en favor de l'entitat. En el mes de maig de 2016, les parts varen iniciar converses per arribar a un acord però varen resultar estèrils. En data 21.7.17, A, SAU va manifestar al Sr. AFA i a la seva esposa que el ròssec negatiu de la pòlissa de crèdit a 20.7.17 era de 2.466.182,58€ i que, fetes les corresponents compensacions amb altres actius dels clients esmentats, a l'endemà 21.7.17 el ròssec encara era negatiu i que devien a l'entitat la suma de 476.072,51€ i que se'ls hi reclamava.

TERCER.- Errònia valoració de la prova i incongruència omissiva de la sentència. Responsabilitat de la Sra. ABR en el contracte de pòlissa de crèdit en compte corrent de 20.19.10.

Aquest és el motiu essencial del recurs i per això cal abordar-lo d'entrada per aclarir alguns dels extrems exposats en els quals la sort és diversa pels recurrents.

Per començar, hem de dir que efectivament la sentència no distingeix com a deutors al Sr. AFA de la seva esposa la Sra. ABR. I calia fer-ho perquè l'esposa en cap moment va signar cap contracte de pòlissa de crèdit en data 20.9.10 ni tampoc el posterior de penyora de 1.10.10. Per tant, resulta obvi pel principi de relativitat dels contractes que aquests afecten als que l'han signat i no a tercers. Però encara que podria haver alguna excepció si es demostra que l'omissió de la signatura es va deure a una ommissió involuntària de les parts, però que la intenció d'aquestes era que

tots dos hi estaven compromesos, no és aquest el cas present. En cap moment consta que la Sra. ABR participés en les negociacions de la pòlissa de crèdit, que fes disposicions pel seu compte, que donés instruccions a l'entitat sobre alguna qüestió rellevant de la pòlissa. Res consta de tot això. Només pel fet que la pòlissa estigués vinculada al compte indistint del matrimoni no la converteix en persona acreditada. Per això cal excloure-la de qualsevol responsabilitat ni obligació de pagament respecte la seva part dels havers del compte corrent ni d'altres actius que fos cotitular ni titular exclusiva i caldrà condemnar a l'entitat a que li retorni tots els havers, valors, dipòsits i d'altres actius que li hagués retingut en compliment de les obligacions derivades del contracte de pòlissa de crèdit en compte corrent (incloses comissions i interessos de demora) i més els interessos legals des del 21.9.15 o des del moment en que se li va practicar la compensació si va ser posterior a la data indicada, doncs en res li ha d'afectar les que se li hagin descomptat al seu marit des de que va signar vel contracte i aquest va vèncer de manera natural.

Per acabar aquest capítol relatiu a la manca de responsabilitat de la Sra. ABR, i a efectes de clarificar la seva execució, encara que ella fos cotitular del compte en el que estava vinculat el contracte signat pel seu marit, hem de recordar que el compte indistint de dos titulars es presumeix que el seu saldo és la meitat de cadascun d'ells (llevat de prova en contra). Així ho deia la Sala en la STJC 025/02 d'11 de juliol:

“La configuració jurídica del compte indistint s’ha d’examinar ara des d’una altra perspectiva, que fa referència a la titularitat dels diners dipositats en el compte. El compte indistint es nodreix, com qualsevol altre compte bancari, amb els diners que els seus titulars ingressen en el compte, amb la conseqüència que el banc esdevé depositari dels diners ingressats, amb l’obligació que afecta a qualsevol depositari de retornar les coses objecte del contracte al seu titular. Però el dipòsit bancari presenta una particularitat que interessa posar de relleu, com és que l’objecte del dipòsit és una o unes quantitats de diners, béns fungibles per naturalesa, que origina la figura anomenada del dipòsit irregular, que aboca a la situació d’adquirir el banc depositari el dret de propietat sobre els diners ingressats, dels quals en pot disposar lliurement, amb l’obligació de retornar la

quantitat dipositada, incrementada si és el cas amb els seus interessos. Segons es deriva de la disposició que es troba en el Digest 19,2, en els casos de dipòsit de diners el dipositarí s'obliga a retornar, no la mateixa cosa dipositada, sinó el tantundem, i és precisament en base a aquesta disposició que s'ha format la categoria jurídica del dipòsit irregular, que recull per exemple en els temps actuals l'article 1834.1 del Codi civil italià.

Si ens trobem, doncs, davant d'un cas de dipòsit irregular, això vol dir que una vegada dipositats els diners, el banc esdevé propietari d'aquests diners i, per tant, els titulars del compte adquireixen únicament un dret de crèdit en front de l'entitat bancària que, com s'ha argumentat fa uns moments, s'adscriu a la categoria jurídica dels crèdits solidaris, que atribueixen a cadascun dels cotitulars una pura legitimitació dispositiva en front al banc, que no comporta a la vegada un dret de propietat o de copropietat sobre els diners dipositats. Per tant la facultat d'operar sobre el compte indistint es tradueix en l'exercici d'un dret de crèdit en front el banc, que en el cas del litigi i a manca de prova en contrari determina l'aplicació de la regla subsidiària d'ésser cotitulars per parts iguals, segons es preveu en el Digest 17,2,29, pr”.

Aquesta doctrina l'hem reiterat en les STJC 63/12; 222/07; 66/08 I 93/05, entre d'altres.

En aquest cas no s'ha discutit aquest principi de la copropietat sobre el saldo.

QUART.- Venciment natural o venciment anticipat

En segon lloc, pel que fa a la manca de preavís de l'entitat A, SAU de la resolució “anticipada” de la pòlissa de préstec, com argumenta la part recurrent no és acceptable. Això podria prosperar en el cas de que realment a partir del 20.9.15 la pòlissa seguís prorrogada per voluntat de les parts. Però la realitat no és aquesta, doncs la clàusula 1ª del contracte no preveu cap mena de pròrroga tàcita de la pòlissa en arribar al venciment sinó exclusivament l'obligació de l'acreditat de satisfer el saldo deutor en aquell moment. Tampoc consta cap actuació de cap de les parts

de voler seguir prorrogant la pòlissa a partir del venciment. Per tant, en no està en vigor la pòlissa després del 20.9.15, no calia donar cap mena d'avís previ a una resolució “anticipada”.

CINQUÈ.- Oposabilitat o no del document d' 1 d'octubre de 2010 a A,SAU

En tercer lloc, hem de tractar el tema de l'oposabilitat o no del contracte de 1.10.10 en el que es regulava entre les parts les garanties vinculades (penyora) a la pòlissa subscripta en el dia 20.9.10. Al·lega la part defenent que no en tenia coneixement perquè no li va ser “traspassat” dit contracte entre els actius i passius dels clients traspassables (els agents). Aquesta insòlita explicació en una entitat bancària creada i tutelada per una entitat pública creada *ad hoc* no pot ser atesa. Per començar ja es contradia amb el fet reconegut per la pròpia entitat (en el foli 64, plantejament de l'excepció dilatòria de litispendència) reconeix la defenent *que va executar la penyora* i en el foli 94 (contesta a la demanda, pàg. 5) ho torna a manifestar. Si va executar la penyora per rescabalar-se del saldo deutor del crèdit, significa que coneixia l'existència d'aquest contracte complementari de la pòlissa de crèdit (en la que ja hem dit hi havia un esment a valors mobiliaris pignorats per un milió d'euros (foli 37, document 2 de la demanda). Per altra banda, el deure de bona fe i lleialtat amb el client l'hauria d'haver localitzat aquest contracte que la vinculava, sobretot perquè en l'epígraf 262 de la Resolució de l'AREB no hi figura cap exclusió de traspàs de les garanties dels actius/passius. Finalment al foli 390 hi figura un certificat de l'AREB de data 18.12.19 que assegura que el contracte de crèdit estava degudament **comptabilitzat i aprovisionat** en el moment del traspàs del compte a A, SAU prova documental que també descarta que les garanties pignoràcies havien d'estar degudament documentades juntament al contracte de crèdit que garantien.

Aleshores, no es pot evadir dels seus compromisos contractuals en la

resposta de que desconeix la raó de l'existència del contracte d'1.10.10. Aquest document ha de ser valorat i interpretat com es farà a continuació.

SISÈ.- Interpretació i efectes del contracte d'1.10.10 i efectes d'indemnització

El contracte de penyora en relació al crèdit en compte corrent de 20.9.10 no deixa cap mena de dubte de quina ha estat la voluntat de les dues parts (el Sr. AFA i B). Com ja hem subratllat en fer la transcripció dels aspectes transcendents per aquest litigi, les parts varen garantir de manera **única i exclusiva** el compliment de la pòlissa de crèdit en dos aspectes: un, les accions 1340 de l'entitat adquirides pel Sr. AFA que quedaven pignorades fins la cancel·lació del crèdit i, dos, els havers en el compte corrent quedaven afectats fins a UN MILIO d'euros sempre que la disposició del crèdit superés els DOS MILIONS d'euros, com així ha estat i no s'ha discutit en cap moment pel deutor Sr. AFA. És a dir, que la pòlissa de crèdit tenia dues garanties de compliment: les accions adquirides de l'entitat i un milió d'euros. Però cap més doncs expressament ja es diu que són garanties úniques i exclusives i, a més, es fa expressa menció de que la responsabilitat universal del deutor, prevista en la clàusula 9ena, queda limitada a les garanties expressades en mateix document. En ares a la lliure voluntat de les parts, van pactar que l'entitat ja es sentia suficientment garantida amb les accions i un milió d'euros (sempre que el límit disposat superés els dos milions). Resulta obvi que el valor de les accions devia ser suficient i en res pot afectar a les garanties que els esdeveniments succeïts al cap de cinc anys, reduïssin el seu valor a 0 €. Si hagués estat a l'inrevés i les accions s'haguessin incrementat en el seu valor, aleshores la beneficiada hauria estat B en cas d'incompliment per part del Sr. AFA.

Per tant, en no haver honorat els seus compromisos a la data del venciment i del tancament del compte (21.7.17) el seu cost no pot superar la pèrdua de les accions i un milió d'euros, amb més els interessos

pactats contractualment de demora. I per la seva banda, l'entitat A, SAU haurà de retornar la diferència entre aquesta suma que ha de suportar el deutor i les sumes de compensació executades en qualsevol del seus actius, més els interessos legals des del 21.7.17 fins a la total liquidació.

No podem donar lloc a la indemnització per les pèrdues derivades de minusvaloració dels actius executats en compensació ni tampoc als danys morals que es reclamen a la demanda, perquè cap dels dos conceptes ha estat precisat al llarg del procediment ni en l'escrit de conclusions. En conclusió, hem d'estimar parcialment la demanda del Sr. AFA.

SETÈ. Demanda reconvençional de A, SAU

Dit això, pel que fa a la demanda reconvençional de A, SAU aquesta ha perdut tot objecte, doncs resulta incompatible amb l'estimació parcial de la demanda del Sr. AFA i l'estimació íntegra de la de la Sra. ABR. Ja hem dit que les obligacions derivades del contracte de pòlissa de crèdit en compte corrent estaven garantides de la forma descrita i això suposava limitar la responsabilitat universal del Sr. AFA de la forma indicada. Per tant, el ròssec és favorable a aquest i això resulta incompatible amb la demanda reconvençional de A, SAU. Les costes de la instància derivades de dita demanda s'han d'imposar a A, SAU.

VUITÈ. L'èxit del recurs de la Sra. ABR i parcial del Sr. AFA s'ha de traduir, en matèria de costes processals, en la no imposició de les costes d'aquesta alçada (arg. Novel·la 82, cap. X).

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, ha pres la següent

DECISIÓ

Primer.- ESTIMAR el recurs d'apel·lació interposat per la representació processal de la Sra. ABR i ESTIMAR PARCIALMENT el que ha interposat el Sr. AFA contra la Sentència dictada per l'Hble. Tribunal de Batlles en data 25.3.20, que revoquem íntegrament;

Segon.- ESTIMAR íntegrament la demanda formulada per la Sra. ABR i condemnar a A, SAU a reintegrar-li el total de les sumes compensades a ella (inclosos els interessos de demora i comissions de descobert) en qualsevol dels seus actius (havers, accions, valors, dipòsits o altres actius) pel deute derivat del contracte de pòlissa de crèdit en compte corrent de 20.9.10 signat pel seu marit, més els interessos legals des del dia 21.9.15 o des del moment en que se li va practicar la compensació si va ser posterior a la data indicada, i a pagar-li les costes de la instància a ella causades tant de la demanda principal com de la reconvençional. En execució de sentència es determinarà la suma exacta de condemna;

Tercer.- ESTIMAR PARCIALMENT la demanda interposada pel Sr. AFA i condemnar a A, SAU a pagar-li el saldo que resulti, després de descomptar un milió d'euros i el valor de les 1340 accions de B, de les sumes que li han estat compensades (inclosos els interessos de demora i les comissions) en el deute derivat del contracte tantes vegades nomenat de 20.9.10 més els interessos legals des del dia 21.7.17 fins al total pagament, que es determinarà en execució de sentència. No es fa pronunciament sobre les costes causades al Sr. AFA en la instància;

Quart.- DESESTIMAR la demanda reconvençional interposada per A, SAU i imposar-li les costes causades als dos defenents reconvençionals.

Cinquè.- No fem pronunciament de les costes causades en aquesta alçada derivades d'aquest recurs.

Aquesta resolució és ferma i executiva.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-